

REMISSVAR

2022-01-24

N2021/02580

Näringsdepartementet
Avdelningen för näringsliv,
Enheten för marknad och konkurrens
n.remissvar@regeringskansliet.se
catherine.versini@regeringskansliet.se

Enklare regelverk för mikroföretagande och en modernare av bokföringslag (SOU 2021:60)

Småföretagarnas Riksförbund är ett förbund av småföretagare för småföretagare och har som syfte att påverka politiska beslut för att göra det enkelt, tryggt och lönsamt att driva företag. Förbundets näringspolitiska program inrymmer förslag på vad som behöver förändras och förbättras för att stärka företagsklimatet för mikro- och småföretag på ett nationellt plan. En viktig aspekt i detta arbete är att förbättra dialogen och samförståndet i gränserna mellan en företagares vardag och svensk myndighetsutövning. I stor utsträckning tenderar småföretagare att vara en svagare part än myndigheter beträffande regelverk och tillämpning av desamma, vilket förstärker upplevelsen av orättvisa villkor, ökat regelkrångel och en negativ attityd till företagande från myndigheternas sida.

Utredningen om enklare regelverk för mikroföretagande är betydelsefull och med ett väl formulerat direktiv. Enligt detta är det övergripande syftet *att stärka svensk konkurrenskraft genom att förenkla för berörda företag och att ge bättre förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag*. En god ambition, men tyvärr stannar regeringens insats här.

Utredningsdirektiven begränsade möjligheterna till ordentliga förslag till reella förbättringar för landets små företagare. Begränsningar i tid och sekretariatsresurser blev ytterligare en hämsko för frågor så viktiga för Sveriges framtid. Enstaka förändringar blir mer av kosmetisk karaktär, även om det skulle vara av värde att trenden mot mer krångel för landets företagare skulle brytas.

Utredningen konstaterar mycket riktigt *att mikroföretagen upplever att det är den samlade regelbördan som upplevs som betungande*. Utredningen redovisar internationella undersökningar där det tydligt framgår att svårigheter att driva företag i Sverige ökar jämfört med vår omvärld.

Utredningen konstaterar att man inte har möjlighet att lämna förslag till förändringar inom de områden som mikroföretagare upplever som mest betungande. *Enligt utredningsdirektivet ska vi inte lämna förslag till förenklingar inom den centrala arbetsrätten, skatteområdet, miljötillståndsprövning vad avser handläggningstider eller socialförsäkringar inom sådana områden som rör trygghets-system*. Utifrån dessa begränsningar lämnas ändå några konkreta förslag till ändringar, vilka utgör lågt hängande frukter, och förslag till ytterligare uppenbara områden för angelägna ändringar. Problemområdena stämmer väl överens med områden som Småföretagarnas Riksförbund upprepade gånger påtalat.

I och med att regelverk är både komplicerade och svårtolkade, så kommer företagare att nu och då bryta mot dessa av obetänksamhet eller oförstånd, men helt oavsiktligt. När företagare ”bryter mot regler” så straffas man med avgifter, långa handläggningstider eller indragna licenser, medan de

tjänstemän som hanterar reglerna inte drabbas alls av långsam eller felaktig handläggning. Här borde systemet bli mer rättvist. Utredningen konstaterar ju också att *Den relativa tidsåtgången för ett litet företag att följa, tolka och tillämpa olika regler är större än för stora företag med fler anställda som har olika specialistfunktioner*. Regler fortsätter att vara anpassade för stora organisationer i stället för de som har störst behov av förenklingar och minskat krångel.

Goda sidor med utredningen är att frågan om lagens eller regelns syfte lyfts fram i förändringsförslagen. Alltför ofta har världen (och så även Sverige) förändrats sedan 1950-talet, vilket gjort delar av regelverket obsolet, något som borde medföra "vissa" justeringar för att upplevas aktuella. När regeln infördes var syftet ett, men under tidens gång har regler i många fall utökats och utvecklats (invecklats?) till oigenkännlighet. Exemplet från Kramfors kommun på sidan 144 är tyvärr ett tydligt exempel på detta.

En annan viktig utgångspunkt i utredningen är att proportionalitetsprincipen lyfts, liksom myndigheters tillämpning av olika regelverk och myndighetspersoners motvilja mot att följa förvaltningslagen. *I direktiven beskrivs proportionalitetsprincipen som att regelverk ska vara utformade så att de inte medför högre kostnader eller mer omfattande begränsningar för företag och enskilda, (de som ska följa reglerna), än vad som är nödvändigt och rimligt för att uppnå syftet*. Tänk vad gott om detta hade varit riksdagens och regeringens ledstjärna.

Några utpekade områden som mikroföretagare upplever som betungande är:

- Att ha anställda – här konstateras att t.o.m. Försäkringskassan uppger sig ha problem med SGI för enskilda företagare.
- Offentlig upphandling – där statistik från EU visar att svenska SME verkar vara särskilt missgynnade vid offentlig upphandling.
- Mervärdesskattegrupperna
- 3:12-reglerna
- Det skatterättsliga företrädaransvaret – där staten ges en särställning och kunskapen hos landets företagare verkar begränsad.
- Skatteregler för enskild firma
- Personalligare – där kontrollavgifterna upplevs som oproportionerliga för oavsiktliga fel. Här skulle utredningen kunnat föreslå förändringar, eftersom regelns syften mot svartarbete och skatteundandragande fortfarande inte har bevisats uppfyllas.
- Energiskatt på el för tillverkande företag – där mindre företag tydligt missgynnas

Tre konkreta förslag till förenklingar redovisas:

1. **Avskaffande av hotelltillstånd** – regeln från 1966 års hotelllag ska ersättas med en kostnadsfri anmälan. Grunden är att regeln är föråldrad, verkninglös och dyr.
2. **Vissa förändringar av att ändra användning av mindre bebyggelse inom strandskyddat område** – ska gälla för mindre byggnader (<15 m²) om det *inte har uppenbar negativ betydelse för att tillgodose strandskyddets syfte*. Här behövs förtydligande så att bevisbördan för vad som är *uppenbart* och *strandskyddets syfte* ska åläggas myndigheten och inte den enskilda eller företagaren. Grunden är att marken redan är ianspråktagen genom att det finns en byggnad på platsen, oberoende av vad syftet med originalbyggnaden var. Även för att undvika vad utredningen anger som *en inbyggd problematik som innebär att det blir upp*

till enskilda handläggare att göra sina personliga tolkningar av förhållanden i en given situation, när en dispensansökan ska prövas.

- 3. Förenklningar i regler om kör- och vilotider** – för att sanktioner ska vara proportionerliga för mindre eller oavsiktliga fel ska en varning kunna delas ut av myndigheten innan sanktionsavgifter ska beslutas.

Så när som ett förtydligande av vem som har bevisbördan för strandskyddets syften, så anser Småföretagarnas Riksförbund att förslagen är bra och väl genomarbetade för att direkt kunna genomföras.

Därtill finns förslag till ytterligare utredningar inom en rad områden, men de uppräknade är:

- **Ändrade gränsvärden för frivillig revision** – enligt Europaparlamentets och Rådets direktiv av den 26 juni 2013 medges revisionsfrihet för företag med balansomsättning <60 miljoner kronor, nettoomsättning <120 miljoner kronor och <50 anställda. I Sverige gäller, <1,5 miljoner kronor, <3 miljoner kronor respektive <3 anställda, vilket är en av de lägsta nivåerna inom EU. Utredningen konstaterar ju också att det kan kallas överimplementering av EU-rätten. Riksdagen lämnade ett tillkännagivande för 5 år sedan (18/1-17) till *regeringen att regeringen bör ta initiativ till att överväga om fler företag kan undantas från revisionsplikten*. I stället för att följa riksdagen beslutade regeringen 22/12-21 om ett kommittédirektiv som säger bl.a. *redovisa de för- och nackdelar som finns med nuvarande undantag från revisionsplikten för små aktiebolag respektive en återinförd revisionsplikt för sådana bolag samt föreslå de författningsändringar som skulle krävas vid ett eventuellt återinförande*. Utredningen visar med all önskvärd tydlighet att både Ekobrottsmyndighetens och Riksrevisionens utredningar i frågan saknar armar och ben, vilket innebär att de inte kan ligga till grund för att visa att svenska företag behöver andra regler än övriga EU. Det är viktigt att observera att revisorn utför uppgifter på aktieägarnas uppdrag och inget annat. Småföretagarnas Riksförbund lämnar tillsammans med övriga företagargrupper ett särskilt yttrande till utredningen för att frågan borde ha lyfts till ett förslag redan i utredningen. Dvs detta borde ha ingått i utredningens uppdrag.
- **Förenklningar rörande alternativt organisationsnummer**- för att inte bidra till id-kapningar kan man inrätta ett system där enskilda näringsidkare administrativt tilldelas ett extra organisationsnummer som är kopplat till deras personnummer.
- **Förenklningar av reglerna om kapitalbrist** – istället för att omedelbart behöva upprätta kontrollbalansräkning när halva aktiekapitalet förbrukats förlås dels en respittid på 2 månader innan kontrollbalansräkning behöver utföras och dels att de första 6 månaderna vid företagsstart undantas från regeln. Grunden är att 50 % av lägsta aktiekapitalet på 25 000 kronor inte torde utgöra något egentligt borgenärsskydd och dels att kunskapen om kapitalbristreglerna är låg, i synnerhet bland nystartade företagare.
- **Ändrade regler om efterhandsdebitering av avgifter för alkohol- och tobakstillstånd** – avgifter ska motsvaras av en specifik motprestation för att inte bli skatt. Förskottsdebitering tenderar att bli en lokal företagsbeskattning så därför ska inte avgifterna vara högre än absolut nödvändigt samt motsvara myndighetens kostnader. Myndigheter tenderar att ta upp fler och högre avgifter av företag, varför utredningens slutsats blir att det kan behövas en översyn av statliga och kommunala myndigheters hantering av avgifter.
- **Förenklade regler om danstillstånd** – är en rest från 1958 års ordningsstadga, som inte längre fyller någon verklig funktion. Riksdagen beslutade i april 2016 om ett tillkännagivande

om att kravet på tillstånd för offentliga danstillställningar bör tas bort. Efter detta verkar regeringen suttit på händerna, för något förslag om detta verkar inte lämnat Regeringskansliet.

- **Förenklade av regler rörande närstående kretsar** – vad som är närstående till företagare och vad som är företagare skiftar mellan olika lagstiftningar och regler. Det behövs förtydliganden och klagöranden om det är rimligt att någon kan bli bestraffad utan att ha gjort något annat fel än att vara släkt med en företagare.

I kapitel 5 redovisas OECDs rekommendationer samt hur Förvaltningslagen borde reglera förvaltningsmyndigheternas verksamhet. Även en hel del brister och faror i hanteringen redovisas. Några praktiska exempel från företagares verklighet redovisas, men inte tillräckligt tydligt om tjänstemannaansvar och byråkratis brist på förståelse för företagares villkor och kompetens om företagande. Grundläggande är en maktobalans mellan den lille företagaren och den som är satt att sköta kontrollen. *Myndigheters service bör vara anpassad till det företag som de ska utföra kontroll eller tillsyn på.*

Utredningen har här lämnat förslag till myndigheters tillämpning av regler. I dessa förslag blir man lite otydlig och glömmar tidigare beskrivning av maktobalans. I de fall en företagare bryter mot en regel, avsiktligt eller ej, så drabbas företagaren av avgifter eller indragna licenser. För myndigheten finns ingen motsvarande sanktion. Man kunde tänka sig att om myndigheten brister i handläggning eller inte följer regleringsbrevet, så blir generaldirektören av med en månadslön.

Eftersom de flesta små företag belastas hårdast och mest oförutsebart av kommunal handläggning är det bra med förslaget i utredningen *Regeringen ska tillsätta en utredning om hur kommunallagen kan uppdateras och moderniseras så att det förtydligas hur kommunerna ska arbeta med genomförandet av målen för förenklingspolitiken, samt arbeta med tillämpning av service- och rådgivningsskyldigheterna enligt förvaltningslagens 5–11 §§.*

I kapitel 6 finns förslag om process för att hantera och utvärdera förenklingsbehov. Att ta lärdom av andra länder är en viktig del, vilket ju andra länder redan praktiserar (den danska nabo-kollen t.ex.). Att ge Regelrådet mer makt i samband med konsekvensutredningar kan säkert vara ett steg i rätt riktning, men då måste Regelrådet bli mer självständigt och helst ha aktiva småföretagare i styrelsen. Att använda multikriterieanalys vid processen med nya regler är gott och väl, men det behöver också gå snabbare med förenklingar och borttagande av obsoleta regler.

Utredningen föreslår även ett kansli inom statsrådsberedningen för att *kunna agera som ombud för mikroföretag samt berörda intresseorganisationer.* Här fattas beskrivning av vilket mandat och vilken kompetens kansliets personal ska ha och vilka kompetenser som behövs i ledningen för detta. Det finns en överhängande risk att det placeras fler byråkrater här, vilket inte kommer att förändra företagarens roll i samhället. Att kansliet ska ha en möjlighet att anmäla problematiska regler kan ju vara bra, men med kompetent personal borde kansliet ha större maktbefogenheter. Det kan gälla att förbjuda föråldrade regler och lagar eller stoppa uppenbart tokiga nya regelverk. Dessutom är väl tyvärr erfarenheten att tillskapande av ytterligare skikt i byråkratin sällan löser byråkratiskt genererade problem.

Förutom dessa områden skulle utredningen ta sig an modernisering av bokföringslagen och utreda tydligare regler för revisorers kombiuppdrag. Inom dessa områden blev inte förslagen särskilt uttömmande. Jämförelser med andra länder är bra, men det verkar som byråkratin (och kanske

tiden?) satte käppar i hjulen för att utredningen skulle kunna presentera förslag som skulle förtydliga och ha betydelse för den lille företagaren. Utredningen ger i vart fall en god bild över hur många regelverk som styr bokförings- och årsredovisningsreglerna. Ansvaret för vad en liten företagare förväntas känna till är inom byråkratin uppdelat på en rad olika myndigheter. Dock avslutas avsnittet om Bokföringslagen (BFL) med *Generellt konstaterar vi att det är mer än tjugo år sedan BFL var föremål för en samlad översyn. Den tekniska utvecklingen, som vi beskriver översiktligt i avsnitt 7.9, har gått fort sedan dess.*

Det är dessvärre fler regler som inte hänger med i omvärldens utvecklig.

Sammantaget kan man konstatera att utredningsdirektiven och de resurser som utredningen fick i form av tid och personal begränsade utfallet. Utredningens första 326 sidor borde läsas av i vart fall varje riksdagsledamot. Att mikroföretagare upplever den samlade regelbördan som mest betungande är tydligt, men tyvärr även att det inte upplevs någon förbättring inom detta område. Riksdag och regering måste ta krafttag för regelförenklingar för företagare i landet, annars kommer vi hjälplöst efter. När andra länder använder "best-practice" tillsätter vi en utredning med tydliga begränsningar i vad man får komma med för förslag.

Med vänlig hälsning

Peter Thörn
Förbundsordförande

Mattias Andersson
Näringspolitiskt ansvarig